

EDICIÓ: Grup de divulgació de la història de Fals, Associació Cultural i Recreativa de Fals
COL·LABORACIÓ: Ajuntament de Fonollosa, Cooperativa UMAC, Arxiu Comarcal de Manresa

ASSOCIACIÓ CULTURAL I RECREATIVA DE FALS
Carrer de les escoles, s/n
08259 Fals (Fonollosa)
Telèfon: 938368003

El contingut d'aquesta edició és de divulgació de la història local del poble de Fals. En cap cas es vol ferir la sensibilitat de ningú i, serà d'agrair que qualsevol errada o inexactitud en els escrits, sigui comunicada als redactors de Falchs.

Mas Perera

La primera menció d'aquest mas es troba en el capbreu que va manar fer Bernat de Fals el 1303. Hi ha un apartat que fa:

Encara fa e ha acostumat de fer lo mas de Guillelm perera .i. perell dous la setmana de pascha. Item el mes de mayg .i. fex derba. Item .i. bestia jove de .ii o de .iiii. anys a cap de .iiii. anys. Item en temps de messes .i. fex de palla. Item en temps d'ivern .i. fex de lenya. Item .iiii. diners danyell. Item jove e tragina. Item .i. perell de galines.

El gener de 1337, Berenguer Perera i un altre pagès van deixar 18 sous a Berenguer de Soler, un manresà que vivia al carrer de Bissurno. El 1342, la majoria de caps de casa de Fals, entre els quals s'hi comptava Berenguer Perera, es van reunir i van acordar vendre un violari de 1.050 sous, la qual cosa representava haver de pagar cada any 150 sous entre tots. El motiu de l'emprestit no es menciona. A finals de 1399 va fer testament Blanca de Corrons, vídua de Pere Perera de Fals. Era la segona dona del Pere i va deixar tota la seva fortuna als parents de Manresa.

Després d'això, hi ha un buit total de notícies referents a la família Perera, i tot va pensar que els habitants del mas deurien ser víctimes de les pestes i desordres que van despoplar el país a partir de finals del segle XIV.

Quan es va normalitzar una mica la situació, el mas Perera va ser un dels masos abandonats que van unir-se

Vista general.

al patrimoni del mas Massana. El 5 de setembre de 1606, Francesc Massana, la seva muller Elisabet, i el seu fill Francesc, van vendre a carta de gràcia al seu veí Joan Bosch una gran peça de terra pertanyent al mas Perera. La terra constava d'una part de bosc i una part de conreu, i en la venda hi anaven inclosos els arbres fruiters, les pastures, i les fonts. Els afrontaments o límits de la peça estan especificats de forma precisa en el document de venda, i un bon coneixedor del terreny es podrà fer una bona idea de l'espai que ocupava l'antic mas Perera.

Noti's la barreja de llatí i català que emprava el notari per redactar allò que li dictaven els pagesos:

(...) terminatur ad oriente cum riaría de fals comensant al gorch negre, seguint dita riera fins dejus la reseclosa del molí de fals, et partim cum honoribus nostris diotis

venditoris, puyant de dita riera al cap del bals, haont y ha dos termas plantadas, seguint de aquí un síngle de rocha sobre un torrent al qual y ha altras dos termas, y tornant a dit torrent seguex fins al cap de aquell, haont y ha unas rocas grans, y al cap de ellas, dos termas plantadas, y puyant per un aragall costa amunt (...) y continuant dita paret y síngle arriba a las honors den Jaume grau del mas grau, que es a sol ponent, haont y ha quatre termas plantadas, e ad occidente cum honoribus dicti mansi grau, comensant de ditas quatre termas y seguint tot dret arriba al cap de la serra del mas bosch de fals, y seguint sempre dita serra y tot serra avall fins a un tossalet, y part ab honors de joan torras gali, de dit tossalet fins al dit gorg negre ahont se torna a juntar.

L'empenyorament o venda a carta de gràcia d'una bona part de les terres del mas Parera, va finalitzar el 1645, quan Francesc Massana, el fill, va redimir la seva propietat pagant a Antoni Bosch, l'hereu del mas Bosch, 110 lliures, el valor de l'empenyorament. Va dipositar els diners a la Taula dels Canvis Comuns de la ciutat de Manresa, una mena de banca.

No es té constància que la casa del mas Perera fos habitada des que va ser abandonada pels seus amos. El més probable és que es convertís en un casalot rònc, on trobaven aixopluc els animals i el pastor del ramat. D'aquí li ve el nom de la "Barraca dels Bous" amb que era, i és, coneguda al poble.

Cap a l'any 1940, l'amo de cal Massana va fer construir una vivenda, de planta baixa i dos pisos, sobre el setial que ocupava la barraca. Els rocs de la construcció primitiva, que

possiblement havien format part de l'antiga masia Perera, es van aprofitar per aixecar la part baixa de la nova casa, mentre que els pisos superiors es van fer amb maons.

A la casa hi va anar a viure el Josepet Massana Closa, amb la seva muller Trini Penas Piqué i el seu fill Domingo Massana Penas. Abans s'estaven a la masoveria del mas Massana, a la part més vella que dona al cantó nord, i van canviar de residència, perquè la casa nova estava en millors condicions.

El Domingo es va casar el 1943 amb Roser Planas Torras, de Sant Mateu, i va tenir dos fills; el Josep (1944) i el Pau (1947). La Roser Planas va morir el 1957, a l'edat de 44 anys, i poc després el Domingo va agafar les criatures i va anar a viure a Vilaforns, a prop d'on tenia la feina de sequiaire.

A continuació, la casa va ser ocupada pel matrimoni format per Àngel Bonvehí Basora i Quimeta Massana Mas. L'Àngel era germà de l'hereu del mas d'Oliveres de la Costa, i quan aquest va morir solter i sense fills, va ser l'Àngel i la seva germana Margarida qui van heretar la propietat. La Quimeta era filla de Quimet Massana Font, pertanyent a una altra branca dels Massana del Collet, i havia nascut a cal Quimet, la casa que havia construït el seu pare, al vessant dret de la riera de Fals, a prop del Pas de la Gabriela. El matrimoni va tenir una única filla, la Carme, que es va casar a Manresa. Durant molts anys els habitants del mas Perera pagaven un lloguer a l'amo de cal Massana, però cap a l'any 1997 l'amo els va vendre l'immoble amb una mica de terra al voltant. Després de la defunció de l'Àngel, esdevinguda el 2005, a la casa s'hi està sola la Quimeta.